جوانان را بهتر ببینیم

مشکلات جوانان مدت‌هاست مشخص شده اما اراده‌ای قوی برای حل آنها وجود ندارد

مهدی آیینی/گروه جامعه

امروز سومین روز از هفته جوان و روز جوان است، روز افرادی که ۳۱/۵ درصد جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند، دیروز معاون ساماندهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان به همین مناسبت در سخنرانی پیش از خطبه‌های نماز جمعه به مشکلات آنها اشاره کرد و گفت: سلامت، آموزش، اشتغال، مسکن، ازدواج و تحکیم خانواده از عمده مسائل این گروه است. این در حالی است که کارشناسان بر این باورند این مسائل از مدت‌ها پیش مشخص شده‌اند، اما مشکل اینجاست که اراده و مدیریت راهبردی مشخصی برای حل آنها خیلی وجود ندارد.

شغل، مسکن، ازدواج و آسیب‌هایی اجتماعی مانند طلاق و اعتیاد دغدغه‌هایی است که تمامی اقشار جامعه از آن به عنوان مشکل جوانان یاد می‌کنند، بنابراین در هفته و روز جوانان شنیدن این نکات از زبان مسئولانی که عهده‌دار سر و سامان دادن به اوضاع جوانان هستند، نمی‌تواند پاسخ مناسبی به انتظارات جوانان و خانواده‌های آنها باشد. نکته اینجاست که آنها در کنار هشدارهای لازم در این باره باید فراتر از کارشناس عمل کرده و به فکر عملی کردن راهکارها نیز باشند.

به گزارش ایسنا، محمود گلزاری دیروز در سخنرانی پیش از خطبه‌های نماز جمعه تهران با اشاره به برنامه‌های دولت برای جوانان تصریح کرد: برنامه‌های دولت ندیدن جوان یا جوان هراسی نیست، بنابراین سیاست ما این نیست که بخواهیم جوان را سرکش و عصیانگر و مخالف ببینیم و سیاست محدود کردن را برایشان در پیش بگیریم. اما نکته اینجاست که در کشورمان تاکنون به جوان به عنوان مشکل نگاه شده و هیچ وقت برای بهره بردن از توانمندی و نیروی آنها برنامه مشخصی اجرایی نشده است.

غلامرضا قاسمی کبریا، مدرس دانشگاه و جامعه‌شناس در گفت‌وگو با جام‌جم در این باره افزود: ما برای حل مشکل جوانان سازمان و وزارتخانه تشکیل می‌دهیم، اما این کارها با توجه به حل مشکل صورت نمی‌گیرد. وی با اشاره به تشکیل وزارت ورزش و جوانان برای حل مشکل جوانان عنوان کرد: باید از مدیران این وزارتخانه پرسید بعد از تشکیل شدن این وزارتخانه کدام ورزش کشور پیشرفت چشمگیری داشته در حالی که بخش جوانان، معاونت کوچکی در این وزارتخانه است؛ بنابراین می‌توان گفت تشکیل این وزارتخانه کمکی به حل مشکل جوانان نکرده است.

معاون ساماندهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان درباره عمده‌ترین مسائل جوانان از نگاه دولت نیز ابراز کرد: مهم‌ترین مساله جوانان ما بحث سلامت، آموزش، اشتغال، مسکن، ازدواج، تحکیم خانواده، توجه به سبک زندگی ایرانی ـ اسلامی، غنی کردن اوقات فراغت و مشارکت جوانان در فعالیت‌های اجتماعی است.

■ راهکارها عملی نمی‌شود

عبدالرضا عزیزی، رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس در گفت‌وگو با جام‌جم درباره راهکارهایی که برای حل مشکل جوانان تا به حال ارائه شده است، افزود: در مورد ازدواج جوانان طرح دوفوریتی ارائه کردیم برای آخرین طرح نیز ۲۳۳ امضا جمع کردیم تا ۵۰۰ میلیون دلار از صندوق توسعه ملی به صندوق مهر امام رضا داده شود تا جوانان وام ازدواج بگیرند. می‌خواستیم سرعت پرداخت وام و میزان آن افزایش پیدا کند، اما در صحن علنی یک فوریت آن به دشواری رای آورد و به همین دلیل بایگانی شد.

بنابراین می‌توان گفت اراده‌ای به معنای واقعی برای حمایت از جوانان وجود ندارد؛ زیرا بیش از ۲۰۰ نماینده طرحی را امضا کرده، اما در صحن علنی به آن رای نمی‌دهند نشان‌دهنده این نکته است که نمایندگان مجلس برای حمایت از جوانان اراده محکمی ندارند. وی ادامه داد: در مورد اشتغال جوانان نیز دولت امسال یکهزار میلیارد تومان از محل هدف‌مندی یارانه‌ها به این امر اختصاص داده و ۳۰۰۰ میلیارد تومان نیز کمیسیون اجتماعی با تائید مجلس به آن اضافه کرد و اعتبار اشتغال به ۴۰۰۰ میلیارد تومان رسید. بنابراین اکنون دولت باید این قانون را اجرایی کند، اما در حالی که بیش از دو ماه از سال ۹۴ می‌گذرد، هیچ پرداختی صورت نگرفته است.

گلزاری درباره جایگاه جوانان و مطالبات آنان در بودجه سال ۹۴ نیز یادآور شد: خوشبختانه در برنامه بودجه ۹۴ رقم قابل توجهی برای اشتغال و استخدام فارغ‌التحصیلان در نظر گرفته شده است و در تبصره ۴ و ۵ ماده ۲۰ این بودجه نیز تمهیداتی درباره مسکن زوج‌های جوان اندیشیده شده است. وی درباره نحوه اجرای برنامه‌های دولت برای جوانان، خاطرنشان کرد: معتقدیم که باید در این زمینه آرام، اما عمیق قدم برداریم. ما نمی‌خواهیم در این حوزه‌ها برنامه‌های رعد و برقی اجرا کنیم و تمام شود.

معاون ساماندهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان درباره مهم‌ترین آسیب‌هایی که جوانان را تهدید می‌کند نیز خاطرنشان کرد: سوءمصرف موادمخدر، تصادفات رانندگی و اضافه وزن جزو مواردی است که برایشان برنامه‌ریزی شده است. نکته اینجاست که این مشکلات جوانان بدرستی برطرف نشود میزان آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد و طلاق بالا خواهد رفت. رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس با بیان این که هنوز برای حل مشکلات جوانان اندر خم یک کوچه‌ایم، عنوان کرد: همه از جوانان حرف می‌زنند، اما هیچ چیز به نفع آنها عملی نمی‌شود. به گفته عزیزی، برای حل مشکل مسکن جوانان نیز طرح مسکن مهر ارائه شد، اما راه به جایی نبرد.

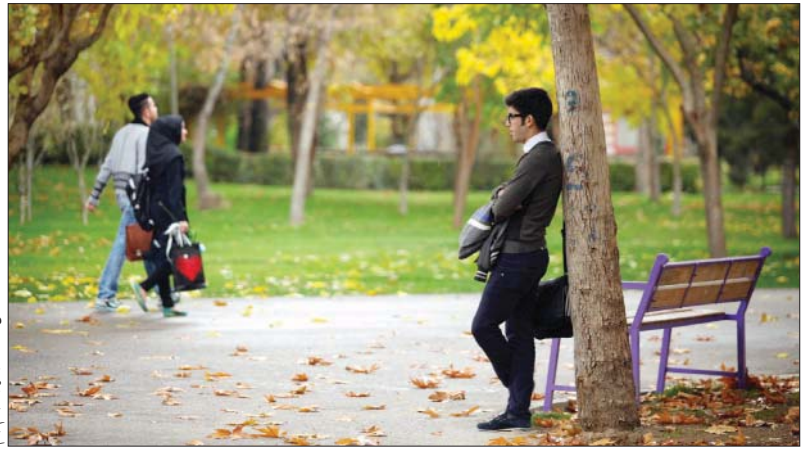

عکس: محمد زارنیا/ جام جم

■ جوانان در دوران تغییر

به اعتقاد جامعه‌شناسان اکنون در دوره انتقال و تغییر عصر کشاورزی و صنعت به الکترونیک قرار داریم و چنانچه این تغییر بدرستی مدیریت نشود، قطعا با مشکلات زیادی روبه‌رو خواهیم شد؛ زیرا تحت تاثیر این تغییرات آداب، رسوم و سبک زندگی در حال تغییر است و اگر این روند هدایت نشود در بخش کار کرد، روش، برنامه و تولید آسیب جدی خواهیم دید؛ زیرا نیروی فعال و تاثیرگذار یعنی جوانان بیشتر از دیگر افراد جامعه تحت تاثیر این تغییر قرار گرفته‌اند.

قاسمی کبریا، مدرس دانشگاه و جامعه‌شناس در این باره عنوان کرد: تجمع عمده جوانان یعنی نیروی کار، تولید و انتقال دهنده رسوم جامعه در فضای مجازی سبب شده آنها به نحوی مدیریت جامعه را در دست بگیرند، اما در این میان تعادل به هم خورده است؛ زیرا این افراد بدرستی نکات لازم را فرا نگرفته‌اند، اما جامعه را هدایت می‌کنند، در نتیجه این وضع سبب شده از نتیجه فاصله گرفته و با مشکلاتی مانند بحران اشتغال و مسکن روبه‌رو باشیم.

اما با توجه به این که منابع کشور تغییر زیادی نکرده باید اعتراف کرد که در حوزه مدیریت راهبردی با مشکل روبه‌رو هستیم، نکته اینجاست که دوران تغییر به چند سال اخیر نیز محدود نمی‌شود و مدت‌هاست آغاز شده، اما برخی مدیران نتوانسته‌اند جنبش بزرگ تحول را بدرستی ببینند، در نتیجه به آن تسلط نداشته و نمی‌توانند آن را هدایت کنند. وی خاطرنشان کرد: اکنون تمامی جوانان بدون مسکن نمانده‌اند، اما نحوه مدیریت جامعه به شکلی است که در خانه‌ها خانواده تشکیل نمی‌شود، افزون بر این جنس‌های مخالف نیز با هم رابطه دارند، اما ارتباط آنها منجر به ازدواج نمی‌شود یا بیشتر جوانان به شکلی مشغول کار هستند، اما فعالیت آنها را نمی‌توان اشتغال فردی دانست. باید تاکید کرد تمامی این مشکلات به مدیریت اشتباه برمی‌گردد.

■ جای خالی مدیریت راهبردی

برای رفع مشکل جوانان مسئولان وزارت ورزش و جوانان باید اهداف راهبردی مشخص کنند، اما آنها چنین اهدافی ندارند تا جوانان خود را با آن تطبیق دهند.

در بخش مدیریت فرهنگی نیز باید یادآور شد هدف راهبردی وجود ندارد، چون سبک زندگی اکنون به گونه‌ای است که چشم و همچشمی به اوج خود رسیده و ازدواج‌های آسان تقریبا بی‌معنی شده است، مثلا بیشتر خانواده‌ها انتظار دارند جوانان در شروع زندگی از تمامی امکانات برخوردار باشند. افزون بر این جوانان با هزار مشقت ازدواج می‌کنند، اما ازدواج شان دوام نمی‌آورد، چون برای ازدواج آگاهانه برنامه مناسبی در کشور اجرا نشده است.

باید تاکید کرد مسائل جوانان با اندکی اراده و توجه قابل حل است، زیرا تجربه ثابت کرده هرگاه مسئولان فراتر از مقام وعده و بیان دغدغه‌ها فراتر رفته‌اند مشکلات برطرف شده است؛ برای نمونه چنانچه تصمیم‌های قاطعی مانند راهکارهایی که سبب تحول نظام سلامت شد برای جوانان نیز به کار گرفته شود، می‌توان به حل مشکلات آنها امیدوار بود.

مهارت؛ گمشده بازار کار

مشکل اشتغال جوانان موضوعی است که فقط به دولت مربوط نمی‌شود، زیرا در این بین جوانان و خانواده‌هایشان نیز نقش دارند. در شرایط کنونی کشور افراد با توجه به مهارت استخدام شده، براساس مدرک تحصیلی حقوق گرفته و با توجه به شخصیتشان شغل خود را حفظ می‌کنند. نکته اینجاست که چنانچه تمرکز جوانان و خانواده‌هایشان به مهارت‌آموزی باشد جوانان خیلی راحت جذب بازار کار می‌شوند.

رواج مدرک‌گرایی در کشور سبب شده خانواده و جوانان درک درستی از شرایط بازار کار نداشته باشند به همین دلیل این تصور در آنها ایجاد می‌شود که هر چه مدرک تحصیلی بالاتری داشته باشند، فرصت‌های شغلی بهتر و بیشتری در انتظار آنهاست، اما واقعیت این است که با بالا رفتن مدرک تحصیلی توقع شخص نیز بالا رفته و راضی به قبول هر شغلی نمی‌شود. باید یادآور شد برای کسب و کار موفق حتما نباید تحصیلات عالیه داشت، در واقع بسیاری از جوانان از این نکته غافل شده‌اند که تحصیل باید در کنار حرفه و پیشه آنها باشد نه این که آنها را از مسیر پیشرفت و زندگی خارج کند. برای نمونه اکنون بسیاری از جوانان به دلیل تحصیل در مقاطع ارشد و دکتری راضی به انجام کارهای تولیدی نمی‌شوند.

پیمان صالحی، رئیس مرکز طرح‌های کلان ملی فناوری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در گفت‌وگو با جام‌جم در این باره اظهار کرد: در کشور ما افراد فکر می‌کنند برای صاحب شغل شدن فقط مدرک نیاز است، اما باید یادآور شد مدرک تحصیلی کافی نیست، چون برای جذب شدن در بازار کار شخص باید صلاحیت حرفه‌ای خود را ثابت کند.

صالحی عنوان کرد: صلاحیت حرفه‌ای حلقه مفقوده بازار کار است و در شرایط فعلی این صلاحیت با آزمون و خطا حاصل می‌شود.

این در حالی است که مسئولان باید با برنامه‌ریزی آینده بازار کار را نیز پیش‌بینی کنند، برای نمونه باید مشخص کرد که در آینده چه شغل‌هایی مورد نیاز کشور است یا چه شغل‌هایی منسوخ خواهد شد به این شکل جوانان و خانواده‌های آنها قادر خواهند بود با توجه به علایق و استعدادهایشان مهارت کسب کرده و دغدغه کمتری برای یافتن شغل داشته باشند.